

2022-03-30:A 8

Kulturdepartementet
Enheten för medier och demokrati

Ku2022/00647

Sveriges Radio AB:s remissyttrande över betänkandet Villkor för public service-företagens innehåll på internet (SOU 2022:5)

Sveriges Radio AB har inbjudits att lämna synpunkter på förslagen i betänkandet och vill med anledning härav avge följande yttrande.

4.5.1 Hur villkor för innehåll på internet kan ställas upp

Förslag: Regeringen får besluta att programrelaterade villkor som anges i radio- och tv-lagen ska gälla för sändningar av ljudradio, tv och sökbar text-tv samt för tillhandahållanden av beställradio och beställ-tv genom tråd där verksamheten finansieras med public service-avgift. Motsvarande villkor ska finnas i ett gällande sändningstillstånd för ljudradio eller tv och får bara ställas upp för den tid sändningstillståndet gäller. Ett beslut får inte innehålla andra programrelaterade villkor än dem som programföretaget har godtagit.

Sveriges Radio anser liksom utredningen att bolagets public service-uppdrag bör bli teknikneutralt och att alla publiceringar omfattas av samma villkor och samma möjlighet till uppföljning och granskning.

Sveriges Radio ser därför positivt på att det, under förutsättning att liggande förslag till ändringar av YGL antas av riksdagen, införs en möjlighet att besluta att programrelaterade villkor som framgår i lag kan ställas upp för sändningar av ljudradio också ska gälla för ljudradiosändningar och tillhandahållanden genom tråd.

Utredningens förslag är emellertid inte en teknikneutral reglering av public service-företagens innehåll på internet, utan begränsat till sändningar och tillhandahållande av beställradio (SR Play). Därmed omfattas inte text och bild och inte heller publicering av ljud som inte är beställradio, t.ex. nyhetsklipp på webben. De föreslagna lagändringarna riskerar att i avvaktan

105 10 Stockholm
Besök: Oxenstiernsgatan 20
Tel: 08-784 50 00
Fax: 08-784 15 00

Org.nr: 556419-3232
Styrelsens säte: Stockholm

på ett helhetsgrepp ytterligare bidra till det lapptäcke som regleringen närmast kan beskrivas som idag. Det skulle leda till ytterligare otydlighet, inte minst för publiken, om vilka villkor som gäller för Sveriges Radios olika publiceringar och möjligheterna att få innehållet på olika plattformar granskat.

Sveriges Radio delar utredningens bedömning att förutsättningarna bör vara att motsvarande villkor finns i ett gällande sändningstillstånd, att villkor endast får ställas upp för den tid som sändningstillståndet gäller och att alla programrelaterade villkor ska godtas av programbolaget.

Sveriges Radio delar också utredningens bedömning att villkoren i sändningar eller tillhandahållande genom tråd ska förankras genom beslut i riksdagen.

4.5.2 Innehållsvillkor som är lämpliga att ställa upp under den återstående delen av tillståndspanoden

Förslag: Villkor om opartiskhet och saklighet, genmäle, förbud mot och villkor för reklam och andra annonser, sponsrade program och produktplacering bör kunna ställas upp under den återstående delen av tillståndspanoden.

Sveriges Radio avstyrker förslaget och anser att det teknikneutrala uppdraget i dess helhet ska börja gälla från och med 2026.

Villkoren i sändningstillståndet är utformade för sändningar och formuleringar och praxis är inte direkt överförbara till publiceringar av beställradio. De villkor som idag finns i sändningstillståndet skulle behöva formuleras om och konsekvenserna av att de ska tillämpas på digitala publiceringar analyseras ytterligare. En sådan omformulering skulle riskera en betydelseförskjutning av innebörden av villkoret, t.ex. skyldigheten att sända genmäle ”i eller i anslutning till program av samma eller likartad karaktär som det som anmärkningen avser”. Det är inte självklart vad det villkoret skulle betyda när det gäller digitala publiceringar.

Sveriges Radios publiceringar på SR Play (beställradio) ska ses som en helhet, där text och bild stöder ljudet. Det är mot den bakgrunden problematiskt att införa en reglering av programbolagets verksamhet som bara avser vissa delar av publiceringarna på internet.

Förslagen tar inte hänsyn till att ett genmäle eller beriktigande i vissa sammanhang lämpligen görs i text i anslutning till ljudpubliceringen. Det kan exempelvis finnas svårighet att i en programserie avgöra i vilket avsnitt en rättelse ska göras för att bäst nå den publik som tagit del av den felaktiga uppgiften. Beriktigandet kan då med fördel göras i text i anslutning till programserien. Ett sådant teknik neutralt förhållningssätt för att nå publiken stöds inte av förslagen utan kräver att Granskningsnämnden också kan pröva innehållet i text.

En annan problematik finns när det gäller att nu införa förbud mot och villkor för reklam och andra annonser samt sponsrade program för beställradio. Den sanktion som finns vid överträdelse av dessa bestämmelser är beslut om särskild avgift vars storlek bl.a. ska avgöras med beaktande av överträdelsens varaktighet och omfattning, dvs rekvisit med en gällande praxis som är anpassad till sändningar och inte ett pågående tillgängliggörande.

Mot den bakgrunden finns det en risk att Granskningsnämndens prövningar av endast sändningar och beställradio leder till en praxis av hur programbolaget ska fullgöra villkoren som sedan blir inaktuell om en annan mer heltäckande reglering införs efter 2026. Sedan många år tillbaka har programbolaget strävat efter att tillämpa det befintliga regelverket gällande enskilda program på publiceringar på alla plattformar. Det har i förarbetena sedan början av 2000-talet uttryckligen framgått att samtliga programbolag – för att få använda medel även till kompletterande verksamhet – ska följa bland annat principerna om opartiskhet, saklighet, reklamfrihet samt demokratiparagrafen. Så som anförs i betänkandet är förtroendet för Sveriges Radio högt och stabilt. Det finns inget stöd för att en partiell reglering brådskar varför Sveriges Radio anser att de nu framlagda förslagen inte bör genomföras, utan att en reglering bör anstå till dess helheten kan lösas.

4.5.3 Beriktigande

Förslag: Radio- och tv-lagen bör ändras på så sätt att krav på beriktigande gäller även för uppgifter som förekommit i ett tv-program i en sändning eller ett tillhandahållande genom tråd som inte är reklam och där verksamheten finansieras med public service-avgift. Regeringen får besluta att villkor om beriktigande ska gälla för sändningar av ljudradioprogram och tillhandahållanden av beställradio genom tråd där verksamheten finansieras med public serviceavgift.

Sveriges Radio avstyrker förslaget, se avsnitt 4.5.2, men har principiellt inget att erinra mot en bestämmelse om beriktigande för sändningar eller tillhandahållanden genom tråd.

4.5.4 Granskningsnämndens uppdrag

Bedömning: Någon ändring i granskningsnämnden för radio och tv:s uppdrag krävs inte för att nämnden i efterhand ska kunna granska om public service-innehåll på internet uppfyller de programrelaterade villkor som ställts upp enligt bestämmelser i radio och tv-lagen.
Förslag: Förordningen med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv ändras på så sätt att en anmälan till granskningsnämnden för radio och tv som avser ett program som tillhandahållits i beställradio eller beställ-tv och där villkor gäller enligt beslut av regeringen ska göras inom tre månader från att tillhandahållandet inletts.

Som anförts under avsnitt 4.5.2. anser Sveriges Radio att den teknikneutrala regleringen ska införas i samband med nästa tillståndsperiod. Sveriges Radio delar emellertid utredningens

bedömning och förslag och ser det som viktigt att Granskningsnämndens prövning inte ska avse tillhandahållanden äldre än tre månader från publiceringsdagen och att villkor endast ska gälla för sändningar och tillhandahållanden som görs tillgängliga för allmänheten från den tidpunkt som programrelaterade villkor börjar gälla.

4.5.5 Sanktioner vid överträdelser av innehållsvillkor för verksamhet på internet

Förslag: Vid överträdelser av innehållsvillkor för verksamhet på internet bör granskningsnämnden för radio och tv kunna besluta om sanktioner i form av offentliggörande och särskild avgift.

Som anförts under avsnitt 4.5.2. anser Sveriges Radio att den teknikneutrala regleringen ska införas först i samband med nästa tillståndsperiod. När en sådan reglering införs tillstyrker Sveriges Radio att Granskningsnämndens beslut ska kunna förenas med sanktioner i form av krav på offentliggörande eller särskild avgift på samma sätt som idag gäller för sändningar.

Sveriges Radio tillämpar idag bestämmelsen om offentliggörande av nämndens beslut genom att som huvudregel sända detta i anslutning till program i samma programserie. Detta för att i största möjliga utsträckning kunna nå den publik som tagit del av det fällda programmet. Om ett program som fällts för opartiskhet eller bristande saklighet finns digitalt publicerat anges i anslutning till inslaget att det har fällts av Granskningsnämnden och skälen till det. En sådan skriftlig information skulle med utredningens förslag inte vara tillräcklig eftersom förslagen endast omfattar beställradio.

4.5.6 Uppföljning av innehåll på internet under innevarande tillståndsperiod

Bedömning: De villkor som föreslås gälla även för sändningar och tillhandahållanden på internet bör omfattas av granskningsnämndens årliga uppföljning av public service-uppdraget under innevarande tillståndsperiod.

Som anförts under avsnitt 4.5.2. anser Sveriges Radio att hela den teknikneutrala regleringen ska införas först i samband med nästa tillståndsperiod. När en sådan reglering införs tillstyrker Sveriges Radio att Granskningsnämndens årliga uppföljning avser även sändningar och tillhandahållanden genom tråd.

4.6 En övergång till ett mer teknik neutralt public service-uppdrag

Vikten av ett teknik neutralt uppdrag drivs av publikens ständigt förändrade medievanor och den snabba teknikutvecklingen. För att ett uppdrag ska anses vara teknik neutralt ska det vara ett uppdrag som kan fullgöras oberoende av vilken teknik som används. Inför ett kommande

åttaårigt teknik neutralt uppdrag är det av vikt att det inte införs begränsningar som skulle riskera att göra uppdraget obsolet under tillståndsperioden.

Sveriges Radio vill framhålla vikten av att programbolaget även framöver ges möjlighet att oavsett plattform tillgängliggöra ett utbud för hela svenska folket på bästa sätt för att möta publikens behov och därmed uppfylla uppdraget. För Sveriges Radios del innebär det inte endast egna digitala plattformar utan även tredjepartsplattformar som länkar till innehållet via Sveriges Radios öppna API. Ljudpubliken är, till skillnad från vad som gäller för konsumtion av text och rörlig bild, van att kunna nå allt innehåll från den plattform de själva föredrar. Att sådant tillgängliggörande är möjligt är avgörande för ska nå en yngre publik på deras villkor. Sveriges Radio anser att ett teknik neutralt uppdrag inte bör snävas in i förhållande till den verksamhet som Sveriges Radio idag bedriver genom tråd.

Sveriges Radio delar utredningens bedömning att ett teknik neutralt uppdrag bäst formuleras genom bestämmelser i lag i kombination med ytterligare styrdokument.

Regleringen av ett teknik neutralt uppdrag bör samlas på ett så tydligt sätt som möjligt. Som anförs i utredningen skulle de grundläggande lagbestämmelserna kunna utformas antingen som ett särskilt kapitel i radio- och tv-lagen eller i en särskild lag om public service. Det finns som redovisas i betänkandet för- och nackdelar med de båda lösningarna.

Sveriges Radio ser möjligheterna att i en ny lag tydligare formulera verksamhetens uppdrag och oberoende som en styrka. Avgörande för public service-bolagen att kunna verka fritt och oberoende är att avståndet till olika maktsfärer i samhället upprätthålls. Det system som omgärdar public service i dag är väl fungerande och har bidragit till att skapa stabilitet, långsiktighet och ett högt förtroende hos publiken. Samtidigt är det, som Sverige Radio tidigare konstaterat, väsentligt att notera att de tröghetsmekanismer som finns inbyggda i dagens public service-system inte omöjliggör relativt snabba, genomgripande förändringar av exempelvis innehållsuppdrag, granskning, ekonomi och organisation. Det är också möjligt att relativt snabbt och med en enkel riksdagsmajoritet förändra förvaltningsstiftelsens sammansättning och uppdrag och därmed exempelvis öppna för förändringar av programbolagens styrelser eftersom det är förvaltningsstiftelsen som utser styrelserna i dessa. Det bör också noteras att även Granskningsnämndens sammansättning och uppdrag relativt snabbt och med en enkel riksdagsmajoritet kan förändras. Om den kommande utredningen ges i uppdrag att utreda en särskild public service-lag bör tillsättningsförfarandena för ledamöterna i Förvaltningsstiftelsen och Granskningsnämnden ses över för oberoendestärkande förändringar.

Sveriges Radio konstaterar mot den bakgrunden att det finns ett behov av att överväga förstärkningar av skyddet av public service oberoende. Sveriges Radio bedömer att dessa frågor bäst skulle kunna tillgodoses inom ramen för en public service-lag.

Sveriges Radio anser att den kommande public service-utredningen bör ta ett samlat grepp och från grunden utreda hur ett teknikneutralt uppdrag bäst utformas och vad som ska regleras i lag respektive andra styrdokument. En sådan utredning kommer att ställas inför många komplexa frågor och behöver tilldelas resurser för att kunna hantera dessa.

5 Ordningen för beslut vid förhandsprövning

Förslag: Myndigheten för press, radio och tv bör fatta beslut vid en förhandsprövning. Beslutet bör kunna överklagas till domstol.

Sveriges Radio motsätter sig regleringen om förhandsprövning och vill återigen anföra att förhandsprövningen står i strid med förbudet mot hindrande åtgärder i YGL 1 kap. 11 § andra meningen.

Genom förhandsprövningen ges idag regeringen en rätt att tillåta eller förbjuda public service-bolagen att tillhandahålla en viss tjänst. Det är, trots vad som tidigare sagts om att prövningen endast avser nya tekniker och metoder, uppenbart att innehållet i tjänsten är av betydelse för det som ska prövas inom ramen för förhandsprövningen. Utan innehållet kan tjänstens värde för publiken, relevans för uppdraget och dess marknadspåverkan knappast bedömas. Även om förhandsprövningen inte innefattar någon granskning av ett bestämt innehåll med i förväg kända yttranden så kommer det alltså att innebära en bedömning av om ett visst innehåll ska få tillhandahållas eller inte. Förhandsprövningen står därmed i strid med förbudet mot hindrande åtgärder.

Redan det förhållande att utredningen konstaterar att beslutet i ett förhandsprövningsärende kan uppfattas som politisk styrning som kan påverka public service negativt talar för att konstruktionen är tvivelaktig.

Sveriges Radio avstår från att ta ställning i frågan om var besluten ska fattas men konstaterar att ett myndighetsbeslut med överklagandemöjlighet med de handläggningstider som förvaltningsdomstolarna har riskerar att allvarligt skada den innovativa verksamheten som är helt avgörande för att företaget ska kunna vara fortsatt relevant i en alltmer global och digital konkurrensutsatt miljö.

6 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

6.1 Villkor för public service-företagens innehåll på internet

Förslag: Författningsändringarna med villkor för public serviceföretagens innehåll på internet bör träda i kraft den 1 juli 2023. Beslutar regeringen med stöd av de föreslagna bestämmelserna att villkor ska gälla för sändningar och tillhandahållanden av public service genom tråd bör villkoren gälla för tid efter regeringens beslut, eller från den senare tidpunkt som regeringen bestämmer i beslutet. Den föreslagna bestämmelsen om beriktigande av

uppgifter i tv-program som sänts eller tillhandahållits genom tråd bör träda i kraft vid samma tidpunkt och tillämpas på sändningar och tillhandahållanden som gjorts efter tidpunkten för ikraftträdandet.

Sveriges Radio motsätter sig att förslagen genomförs redan under gällande tillståndsperiod. Men tillstyrker att villkor som eventuellt beslutas med stöd av genomförda lagändringar ska gälla från det att beslutet fattas.

6.2 Ordningen för beslut vid förhandsprövning

Förslag: Författningsändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2023.

Sveriges Radio har inga synpunkter på förslaget.

Stockholm den 27 juni 2022

Cilla Benkö
verkställande direktör